



گرامیداشت یکصدوسی و پنجمین زادروز دکتر مصدق

ایجاد حکومت دموکراسی یک راه بیشتر ندارد
و آن انتخابات آزاد است

از نامه‌های دکتر مصدق، ۱۳۳۵

محمد مصدق در بیست و شش خرداد ۱۳۶۱ خورشیدی در تهران دیده به جهان گشود. از همان دوران نوجوانیش، در انقلاب مشروطیت درسهای اولیه زندگی سیاسیش را آموخت و سپس در امر پیشبرد هدفها و آرمانهای انقلاب مشروطیت، آزادی، استقلال، عدالت و پیشرفت اجتماعی، احترام به حقوق انسانها و قانونگرایی، متعهدانه و مسئولانه کوشید

راز ماندگاری دکتر مصدق را میتوان در بازخوانی، بررسی و سنجش زندگی نامه او در درازنای هفتاد سال کار و پیکارش جست. او با رقم زدن و اجرای نقشهای اجتماعی گوناگون برای اعتلای فرهنگ مردم و ایجاد نهادهای مدرن و برپایی دولتی حقوق مدار و عرفی کمر همت بست

او در عنفوان جوانی به امور دیوانی مشغول شد و در آستانه مشروطیت (۱۲۸۵ - ۱۲۸۰) بعنوان دانشجوی باهوش و مشتاق یادگیری، مشروطه خواهی جوان و پرتب و تاب، تحصیلکرده ای آماده خدمت به میهن در سالهای بحرانی و پر مخاطره و در دهه های پس از آن، در نقشهای مدیر و دولتمردی پزیرفت و درستکار و متعهد و فسادناپذیر، سیاستمداری استوار در رویارویی با استبداد فاجاری و پهلوی، وکیلی پرکار و مبتکر و آگاه به انتظارات مردم، مبارزی متعهد و با اخلاق و با شناخت از جامعه اش و نخست وزیر سوگند خورده به آزادی و استقلال میهن و آگاه به مسائل منطقه و جهان، کتاب زندگیش را با کار و کوشش و مبارزه‌ای سخت نوشت. پس از مرداد سال ۱۳۳۲ بعنوان «متممی» پرشور در بیدارگاه نظامی، آنرا به محکمه ای علیه کودتاگران تبدیل کرد و کوشید تا یاران همراهش را حتی المقدور از قبول مسئولیتها برهاند و از خطر بگذراند و پس از آن سراسر دهه پایانی عمرش را در حصر بسر برد

دکتر محمد مصدق و آزادیخواهان و مشروطه خواهان پیگیر، به آزادی و استقلال مردم ایران جانی تازه و کالبدی حقوقی - ساختاری بخشیدند. مقالات و کتابهای بسیاری به زبانهای مختلف در طی دهه ها، درباره کوششهای اصلاحگرانه سیاسی - اقتصادی - اجتماعی او، پیرامون کنشهای خلاق و ملی وی و تلاشهای تحول طلبانه اش، درباره قانون گرایی مصدق، برپایی و گسترش جامعه مدنی توسط او و دولت ملی وی، تواناییش در زمینه سیاست خارجه و ملی کردن صنعت نفت نوشته شده‌اند

اصلاحات ساختاری و جامع و برنامه نه ماده‌ای مصدق و جبهه ملی شامل قانون انتخابات، نظام قضایی، قانون کار، قانون مالیات، قانون مطبوعات، آموزش، بهداشت، اصلاحات ارضی و شوراها بود. مصدق همچنین با طرح استقلال مالی دانشگاه تهران، تحصیلات رایگان و اجباری، استقلال قانون وکلا، تغییر وزارت جنگ به وزارت دفاع، کاهش بودجه ارتش، پخش مستقیم مذاکرات مجلس از رادیو، آزادی مطبوعات و اجازه انتشار ۳۷۰ نشریه که هفتاد مجله آن مخالف و منتقد مستقیم شخص وی بودند، عدم اجرای سانسور، آزادی احزاب و اجتماعات، واگذاری زمینهای مصادره‌ای دربار به دولت و انتقالش به کشاورزان، مبارزه با فساد و رانت خواری دربار و ملاکین بزرگ و در درون دستگاه دولتی، و بسیاری اقدامهای دیگر این اصلاحات را پی گرفت. او حتی در دوران نخست وزیریش از خزانه دولتی حقوق نگرفت و سفرهایش به دادگاه لاهه و یا سازمان ملل را به هزینه شخصی انجام داد

اصلاحات اقتصادی او در زمینه ملی کردن صنعت نفت به پیشنهاد وزیر امور خارجه دلورش دکتر حسین فاطمی، برنامه دولت مصدق در جهت اقتصاد بدون نفت، دیدگاهها و اقداماتش در زمینه سیاست خارجی و موازنه منفی در جهت پیشبرد عملی استقلال میهن و کاهش منازعات منطقه ای و اعتقاد به صلح و دوستی ملتها، از اهم دیگر سیاستهای اجتماعی - اقتصادی دکتر مصدق بودند

اگرچه برنامه و اصلاحات مصدق در ایران امروز با الگوبرداریهای سطحی قابل انطباق نیستند، لیکن بعنوان «مکتب مصدق» و بمثابة کانون نیرومندی از انرژی و حرکت، از ظرفیت بازانديشانه بزرگی برخوردارند. مردم ایران در تندیچ های دهه های اخیر و در مبارزه علیه فقر، بیکاری، گرانی، فساد اداری و تبعیض های گوناگون که رژیم ولایت فقیه اعمال میکند، همواره آموزه ها و آزمون های مصدق را مرور مینمایند و اسطوره مصدق را سینه به سینه از نسلی به نسل دیگر انتقال میدهند

در مکتب مشروطیت و آموزه های مصدق، حاکمیت ملی مبتنی بر خرد و حقوق انسان و متکی به قانون و مردم است. مصدق، دولت ملی را زیر شدیدترین فشارهای کاشانی و تندروهای اسلامی به یک بنیاد و نهاد دینی تبدیل ساخت. او گرچه شخصاً دیندار و آگاه به سنتهای جامعه بود و به آنها احترام میگذاشت، اما دین برای او ابزار سرکوب و فریب مردم نبود و هیچگاه از برتری دینی بر دین دیگر و از جمله برتری شیعه و یا از سنی ستیزی و بهائی ستیزی سخنی نگفت. در حالیکه در رژیم اسلامی پس از گذشت حدود چهار دهه و ادعاهای دولت دینی و اعمال قانون الهی و شریعت و فقه شیعه با کاربست خشونت مفرط جامعه ایران با فروپاشی فرهنگی، تحریب مناسبات اجتماعی و زوال اخلاق روبرو است. سران و کارگزاران رژیم اسلامی خود بارها اعلام داشته‌اند که در جامعه خطر سکولاریزم و اسلام ستیزی و دین گریزی در مردم، تهدید بزرگی برای رژیم اسلامی است

آزادی انتخابات از آغاز تلاش و پیکار و در سراسر دوران کشورداری، یکی از بنیادهای اندیشه سیاسی مصدق به شمار میرفت. او بارها به ضرورت و اهمیت آزادی آزاد مردم و همچنین به آزادی اقلیتها اشاره داشت و نوشت «اینجانب که در طول مبارزات سیاسی خود همیشه برای تأمین این حق مقدس مجاهده کرده ام، به هیچ صورت اجازه نخواهم داد که احدی در هر مرتبه و مقام که باشد، به این حق حیاتی و اساسی جامعه تجاوز کند» ۲۶ دی ۱۳۳۰، روزنامه اطلاعات. در حکومت فقهی اما این حق بارها مورد تعرض قرار گرفته و با انواع ترفندها و حیلها و «مهندسی انتخابات» به فقیه و شورای نگهبان واگذار گردید. مردم ایران رویاروی انتخابات فرمایشی و انتصابات فقیه و شورای نگهبان قرار گرفتند. سرانجام نیز فقیه و برگزیدگانی فاقد صلاحیت، تا به امروز بر مردم حاکمند و این دور تسلسل فقیه - خبرگان، همچنان مهم‌ترین رکن حقوق شهروندی ایران، یعنی انتخابات آزاد را در اختیار خود گرفته اند

ملی گرائی مصدق و دفاع از حقوق و منافع ملی ایرانیان و مبارزه مستمر آزادیخواهان و مردم، به رهبری او علیه سلطه بریتانیا در کشور ما و در برابر کمپانی نفت انگلیس و ایران، هیچگاه در چهارچوب ناسیونالیسم تنگ و با برانگیختن احساسات مردم ایران علیه مردم انگلیس و مردم آمریکا و غرب ستیزی آلوده نشد. بنیانگذار دولت ملی همواره با سند و مدرک و به اتکای حقوق بین الملل از مردم ایران در مراجع بین‌المللی، در سازمان ملل و در دادگاه لاهه دفاع کرد. دستاوردهای مصدق در رویارویی با استعمار انگلیس، الگوی درخشان آزادی خواهی و استقلال جویی برای کشورهای و خلقها در خاورمیانه و برخی نقاط دیگر جهان گردید. در حالیکه دولت فقهی با صدور انقلاب اسلامی، گسترش تروریسم دولتی، سیاستهای تسلیحاتی و اتمی و با آتش افروزی و جنگ طلبی در منطقه و دخالت در امور کشورهای دیگر (لبنان، عراق، سوریه و یمن) موجب خشم و نفرت ملتها و دولتهای منطقه علیه ایران گردیده است

مکتب مصدق پرچم مشروطیت را برافراشت، در آن تبلور یافت و آن را در جهات اساسیش به پیش برد و تکامل بخشید. مصدق در دوران زمامداریش، منتقدان و مخالفانش را به شیوه بنیانگذار رژیم ولایت فقیه و جانشین کنونی مجازات نکرد. از دیدگاه خود او و آنان که امروز میراث فکری او را به درستی و منطقی و با حفظ اعتدال پاس میدارند، مصدق نه ابرمرد، نه بت و نه منزه از هرگونه انتقاد است. او خود در پست نخست وزیری با صدور ابلاغیه ای به مراجع قضایی، هرگونه انتقاد و نظر نسبت به خویش را آزاد و مشمول برائت اعلام داشت

شاه با کودتا، حکومت ملی و قانونی دکتر مصدق را برانداخت. آیت الله خمینی او را غیر مسلم و «مشتی استخوان» خواند. پیروان راه و مکتبش را بلافاصله حذف کرد و حتی از نامگذاری خیابانی به نام او سرباززد. اکنون نیز برغم استفاده ابزاری از نام و آوازه اش در رویارویی با آمریکا، میراث فکری مصدق همچنان در زیر سانسور قرار دارد. در آرامگاهش مردم حق اجتماع ندارند و حتی حساب کوچک بانکی برای مرمت خانه مصدق را نیز بسته اند

سفر تاریخی مصدق اما، در قلبها و نسلهای ایرانیان فراتر از مرزهای تاریخی و جغرافیایی ایران رفته است. گوهر زنده و آینده گرای مکتب مشروطیت و میراث مصدق، پشتوانه بزرگ گفتمان دموکراسی خواهی امروز و الهام بخش رستاخیز میهنی برای حقوق شهروندی و ملی در جامعه ماست. دکتر محمد مصدق نماد آزادی، استقلال، قانون مداری، پیشرفت اجتماعی و همبستگی ملی ایرانیان است

هیئت برگزار کننده یکصدوسی و پنجمین زادروز دکتر مصدق
نشست دهم دفتر پژوهشهای راهبردی برای دموکراسی و حقوق بشر

زمان: 17 یونی 2017، ساعت پنج و نیم بعدازظهر

مکان

Evangelische Studierendengemeinde (ESG)
Kirche an den Hochschulen in Köln
Bachemer Str. 27
50931 Köln (Lindenthal)

برنامه این آیین پس از این به آگاهی همگان خواهد رسید